

HÍRÖZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed-évre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára: 15 krajczár.

Kiadásai csupán a kiadóhivatalnál lehet
B-Gyarmaton.

Kiadásai pénz, reklamációk és hí-
radások a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyilattérre
vonatkozó minden közlemények a szer-
kesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: 6t hasábol peticoz
6 kr. — Nagyobb és többzori híre-
dek jutányosan eszközöltetnek.
Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.

Nyilattér garmond sora 20 kr.

A nemzetiségek harcza Ausztriában.

B-Gyarmat, november 5.

Nem lehet a magyar nemzetre nézve kü-
zönyös dolog, a monarchia másik felében lakó
nemzetiségek fokozódó gyűlölsége, és a német
elem vezér-szereplésének megszűntése; mert az
olva reánk nézve kíváncsú, hogy az ott
élő nemzetiségek egymás közt békés egyetér-
tésben, megelégedetten és azon meggyőződés-
ben éljenek, hogy az együttélés, az össze-
tartozás reájuk nézve életszükség. És így oly
módot kellene föltalálni, mely Ausztriát a
szétzúllástól megóvná. Az osztrák-magyar mo-
narchia európai szükségessége az orosz ellené-
ben, és ezen körülmény ad a magyar nemzet-
nek európai fontosságot. A monarchia két ál-
lamának kölcsönösen közre kell működniük,
hogy egészséges szervezettel birjanak.

A magyar nemzetnek a kiegyezés után első
gondja volt megalkotni az 1868. XXX. törvényt,
mely a Magyar és Horvát-szlavonország közti
közjogi kérdéseket szabályozza; sietett meghoz-
ni a 1868. XLIV. törvényt is, mely a nemzeti-
ségek egyenjogúságára vonatkozik. A magyar
politikai nemzet mind a két törvény által el-
ment egész a Rubiconig. Hogy ezen törvények
mellett is akadnak tulzók, nagyzók, sőt a
panaszavizmus pangermanismus és dacoroma-
nismus szoldjában álló bujtogatók is, az igaz:
de azok ellenében a törvények megvédendők;
és a megférhetlenekkel elbánunk kiméletesen
míg lehet, és hatalommal ha kell. Az európai
közvélemény, a korona s a jog mellettünk van.

Nem így jártak el az osztrák németek a
monarchia másik felében, szemben még azon
nemzetiségekkel is, a melyeknek nagytörténelmi
multjuk van. A cseh s lengyel nemzetek esengve

kértek oly autonómiát, s minőt a magyar nem-
zet adott a maga társországainak, t. i. hogy
a beligazgatást, igazságszolgáltatást, a vallási
s közoktatási ügyeket, úgy a törvényhozás
valamint a végrehajtás körében maguk kezel-
hesék, minden többi állami ügyek, közös bi-
rodalmi ügyek maradván, melyek a közös
birodalmi tanácsban intéztetnének el.

A józan ész sugalmazza a cseheknek és
lengyeleknek, hogy ily autonómiánál többet
követelni képtelenség volna; ennyivel meg-
kell elégedniük, ha saját nemzetiségüket s po-
litikai egyéniségüket föl akarják tartani, és
nem akarják magukat elnyeletni a pangerma-
nismus és a panszlavizmus, helyesebben pan-
russizmus áramlata által. Hasztalan volt min-
den kérésük, mert az osztrák-német se nem felejt-
ett, se nem tanult semmit. Nála a nemzetiségek
egyenjogúságának tana germanizációt jelentett.
Végre a csehek s utánuk a lengyelek fölhagy-
ván a passzivitással, bementek a birodalmi
tanácsba, s ott többséget képezvén, azok ke-
léből alakult meg a mostani osztrák kormány,
mely irányunkban sokkal méltányosabb s il-
domosabb mint német elődei valának.

Nem kell hinni, hogy ezen átalakulás az
osztrák császárság fölbontására vezet; mert a
csehek és lengyelek — a panszlavok kivéte-
lével — sokkal biztosabb úrai Ausztriának
mint a németek; mert ezek közül sokan a
német császárság felé vonzódnak: míg a csehek
és lengyelek számára Ausztria az egyedüli
menhely, a hol az ő nyelvüket s nemzetisé-
güket fenttarthatják, irodalmukat virágozóvá
fejleszthetik, és élhetnek a jövőnek.

Azonban az osztrák császárság érdekében
az osztrák németiséget vissza kell helyezni a
maga természetes jogaiba. A német nyelvnek

köteles tantárgynak kell lennie minden isko-
lában, hogy a különböző elemeknek legyen
közvetítő nyelvök, a melynek segítségével meg-
értsek egymást; és minden nemzetiség képes-
séget nyerjen a birodalmi hivatalokra és saját
ügyeidek a birodalmi hatóságok előtti elinté-
zésére. Az pedig magában értetődik, hogy a
birodalmi tanács és a birodalmi hatóságok
nyelve csak a német nyelv lehet. E nélkül az
osztrák császárság Babel-tornya lenne, és a nem-
zetiségek cél nélküli versenye romlására válna
a birodalomnak. Figyelmet érdemlő a
nemzetiségek azon követelése, hogy Bécs
nem csak a németeké, hanem az összes nem-
zetiségeké is. Ezzel az összetartozás érzelmé-
s ohaja van kifejezve.

Ily módon rendet lehetne csinálni Auszt-
riában. De meg kell fékezni a mi centrifugalis-
táinkat is, hogy a monarchia biztos alapokon
nyugodjék, míg a mai európai rendszer fen-
áll. Hogy mit hoznak a jövő századok, azt
megjósolni nem lehet: de hogy a kis erők
egyesülése csodákat mivel, míg az egyenetlen-
ség a nagy államok bukását is előidézi, az
tapasztalati igazság.

Hodnár István.

Vasut ügy.

Beálltak ismét a kődös esős és felette unalmas
novembéri napok. Utaink pár nap alatt árosak és jár-
hatlanok lesznek. Nem mozdulhatunk sehova; szobákrá-
s legfeljebb a hol van, kaszinókra vagyunk utalva. Vi-
rágozó ületeink pangásnak néznek elébe; az iparos akár
téli álomba merülhet. Minden perc egy óra! Egy jó ol-
dala van azonban ennek az időnek is; t. i. ráértünk
gondolkozni a multról és jövőről, és van időnk ábrán-
dozni. Gondolkozni arról, hogy a multban mennyit
mulasztottunk és ábrándozni arról, hogy mi másképp
folyna életünk, ha vasutunk lenne!

TÁRCZA.

November 1.

Sötét az est, a csillagtalan ég
Mint gyászlepel terül a föld felett;
Csak az a kis domb dúdik fényárban
Kimagaslón ott a falu mellett.

Temető az, én is oda megyek,
Ott van már az egész falu népe;
Asztalok ott a gyertyalángok,
Mert most van a halottak estéje.

Halk szokása, fájdó sóhaj hallik;
Köny ragyog a gyászolók szemében;
Sebet tép fel a kínzó fájdalom
Annyi szász meg szász ember szívében.

Köszorúmat én is oda teszem,
Oda teszem arra a kis sírra;
A keresztjén nincsen egyéb semmi:
„Hű feleség” csak a két szó írva.

Felelem szívetem Istenhez,
Imádkozom buzgó áhítattal;
Lelkem felzárk a magas égbe,
És egyedül a kedves halottal.

Nagy urt hölgy.

(Raja.)

Dizsós, peluche köpenybe burkolt légiés alak ba-
lad fel a sugárat egyik, fényes palotájának szőnyegre,
lépcsőin. Bár az irigy köpenyho elrejtí a junól terme-
tet, de a könnyed járás és a kacser bájjal feltett csip-
kekendő, sejtetni engedti, hogy a nagy világban jártas
hölgygyel van dolgunk.

As operából jött haza, oly izgatott, alig várja,

hogy boudoirjába érve, egész kényelemmel költöhesse
el theáját és a sandwichet.

Az ügyes komorna gondoskodott, hogy urnöje jól
érezze magát kedvenc szobájában.

A világozó csipkés kárpitok össze vannak vonva;
a causouza előtt van szalmoly; a kandalló oly barátság-
os melegot terjeszt szíjjel, előtte van a kis thea-asztal,
rajta az ezüst samovár és egy csésze?

De miért egy csésze? Hol van az a másik kinek
társaságában oly kellemesen telik el az este. Hol a
férj? . . . A clubban. No igen, édes Istenem, mivel
töltenék a férjek az időt, ha clubba nem mennének?

Csak nem fogják mindég a nejeiket kísértetni
vagy egy színielőadást végig nézni? Elmennek barát-
nőikkel, a „jó barát” felségíti reá a köpenyt, esetleg
le is kíséri kocsijához.

A szép asszony is azon tűnődik; kedvtelenül hajtja
le fejét kezei közé, hiszen cardinalsín hárszony pon-
gyoláját őszébb vonja koblón, mintha faszék; pedig
oly kellemes, barátságos minden e kedves kis helyen;
meg van minden kényelem, jólét, fény. Mi kell egyéb?
És mégis hiányzik egy, ő maga sem tudja talán elgon-
dolni mi az, csak van egy vágya, melyet nem bir ki-
fejezni. Az mindig ott honol szíve mélyén a csendes
magányban vagy a hálók parquettején.

Ma este különösen hallgatag, csaknem szomorú
volt. Clarisse is kérdezte: mi baja? Míg az a szeles
Járay is bosszantotta: hogy lehet ily ünnepelt szép as-
szony szomorú. Hísz boldog; az egész férfi sereg bó-
dol neki, fény és pompa veszi körül.

Fülszó cseng az a szó — boldog. De hát mi az
a boldogság? Most tudja már, hogy mindene van, mi
csak boldogítani képes, de mégis van egy ár szívében
melyet nem tud fényvel, pompával, léba udvarlók hi-
zelgésével betölteni.

Mintha mondaná ott valami: Te csak ámitod ma-

gadát, de nem tudod, mi a valódi boldogság? Ez az,
mi az ő fényes palotájából hiányzik.

Aztán odamegy kedves zongorájához, mely annyi
bús órájában volt vigasztalója, s el kezd rajta játszani
a „virág románczát”, „Faustból.” E kedves, szép kis
dalocskák boldog időket juttat eszébe. Régen volt az
már, ezelőtt 8 évvel, akkor még boldog leánya volt;
most a boldogot játszó nagyvilági hölgy. — Az a sze-
gény tanár nem hozta volna ilyen palotába, csak má-
sodemeleti kis, szerény lakásba. Nem lett volna livrés
inasa, fechs komornája! És mégis boldogabb lett volna.

Mily kellemesen teltek volna el estái ottiban a
csendes magányban, a szeretett lény körében, míg most
a színházban, a bálokban, estélyeken, felolvasásokon,
lóversenyeken, effele modern mulatságokban keresz-
szakozást. És mégis, midőn hazatér oly kihaltnak, si-
várnak tetezik neki minden, még sir is a boldog(!)
szép asszony.

Aztán eszébe jut: hány társnője van neki! Ő meg-
érdemli sorsát, mert hű, nagyra vágyó volt. Nem várt
a szegény tanárjelöltre. Egy miniszteri tanácsos fényes
parthio, méltóságos asszony, úgy pedig csak tekintetes
lett volna.

Azt hitte akkor, majd elfelejti első szerelmét,
hisz a többi barátai is nem abba mentek, kit szerel-
tek és mégis boldogok.

Boldogok! Hányan eszták e talán nem is létező
szócsakával a világot.

Midőn az ezek szavai elhangzottak, tudta meg
hogy csak ámitotta önmagát. Mert szereti azt a sze-
gény tanárjelöltet forrón őrlésig, százszor jobban,
mint ezelőtt.

De most már késő; már nem szabad. Vajjon ki
tiltja azt meg neki? A férj? Hísz az itthon sincs;
csakugy szokásból nősült meg; nem is törődik az ő
vele. Női büszkesége, erőnye mégis diadalmaskodik
szerevedéye fölött.

De hát valóban úgy volna e, hogy vasutunkból nem lesz semmi sem? Igenis úgy lesz, ha magunk nem nézzük utána. Az intézőknek gyér érintkezése a közönséggel, a konferenciák megszűnése és egyéb nem jelölt kötelezettségek az ügyet jó formán a napirandírtól levették.

Huszár László úr, ki a vonal irányát megváltoztatta, nem tudni mi okból, visszavonult és nagy idő óta nem mutat érdeklődést a vasut iránt. Pedig az ő éberségére, értelmességére és szívós utánjárásai képességére nagy szükség lenne.

Gr. Zichy Nándor úr, — mint értesültünk — e hét folytán körünkben volt, s az alkalmat elszalasztottuk, arra, hogy őt esetleg küldöttségileg megkérjük az ügy támogatására. Pedig a senioralis uradalom volna első sorban hivatala jó példával előljárni.

A b. gyarmati bizottságok, kik az aláírások eszközésével meg lettek bízva, ott bevertetik magoknál a blankettákat.

A Havas patikája, a kaszinó, a népkör megszűntek az ügyről beszélni. — Egykedvűen úsrik a pagátot itt is — ott is Szóval a szalmatűz hamvadóban van, és nincs senki, nincs ember, aki vasakarattal felrúszná a közönséget a közöny mély álmából.

Aszispán minden jó akarat mellett nem tehet semmit, kezeli meg vannak kötve; sőt csodáljuk, hogy egészen le nem mondott az ügyről, tudva és érezve azt, hogy oly csekély támogatásban részesül az érdekeltség részéről.

Pedig a vasutat elejteni annyira volna, mint a megye székhelyét eltemetni örökre. Ennek pedig semmi körülmények között nem szabad megtörténni.

Nincs egyéb hátra, mint az ügyet újra felkarolni az érdeklődést felülről felkelteni, az aláírásokat megtenni, és a kötelező nyilatkozatokat beküldeni. Vesztegetni való időnk nincs; hisz lassan 3 éve lesz, hogy a vasut ügye szőnyegen forog.

Figyelemmel kísértvén a bari mozgalmakat, azt látjuk, hogy ott nagy érdeklődést tanúsít a közönség a vasut iránt. Barsban egyszerre két völgyet akarnak kiépíteni vasutal. Már mult év óta fáradozik helyi vasutai, a zsitva és garamvölgyi vonalak kiépítésén. A megye eddig mindkét völgy vasutjának együttes kiépítését szorgalmazta s ez irányban már 1883. év elején kapott az osztrák magyar államvasuttol némi biztositást. E társulatnak különben is előjoga van az említett vonalakra, miért is Majláth István főispán a nyáron megint a társulathoz fordult azon kérdéssel? Okt. 17-én megjelent Bernard Győző főfelügyelő s az érdekeltekkel a vasutügyben értekezletet tartott, s kijelenté, hogy a társulat kész a két vonal egyikét, a garamvölgyit, bizonyos feltételek mellett kiépíteni. A társulat a vonalat Verzele táján hidalva át a Garamot, Génye és Nagy-Szecsce közt vezeti be Lóvára, ha az érdekeltek 50,000 forint adnak fond perdu képen s a megye a szükséges területet díjtalanul engedni át. Ez

— Nem! Kiált fel keserű fájdalommal. Erre még gondolnom sem szabad.

Ezután feláll hangszere mellől, egy mozaik asztalkáról dősen aranyozott könyvet vesz fel. Kedvenc olvasmányát képezi az Eötvös „Karthausija.” Hány szomorú órájában volt vigasztalója e remek mű. Ha benne lapogatott, megkönnyebültlen érezte magát, az mint a hit, ima, vigasztaló balzsamot csopogtatott szívére.

Most is kinyitja s olvasni kezd: „Szeressetek, s nagy világon csak egy van mi boldogit, benne keresztek örömlítetek.”

— Hát mindenütt, mindenhol örökös szemrehányással kell találkoznom?! Oh Istenem mikor lesz ennek a gyötrelmek vége?! Szomorúan tette helyére a tengernyi „bánatnak könyvét” a kandalló előtti támlányra.

A virágkosarak pompás pálmái, kameliái, olyan bistatóság integáltak a bájos, szép aszony felé szinte mondani látszottak: „Ne busulj szép urnóknak, nem ér azt már semmit, más is van így, nemcsak te.” Majd a kandalló antik órájára tekint, mely tízenkettőt mutat, a rózsaszín függő-lámpa, szende rózsapirt von a szoborszerű szép arcára. A nehéz portierek mögött egy blazirt férfi arc jelenik meg s gunyos hangon mondja: „Pá édesem, jó éjti!”

A fiatal nő kebléből mély sóhaj száll fel, lemondólag susogja: „Ily késő van már?!“ Csöngget komor nájának és hálótermébe vonulva, fölébe cseng Siebel elragadó, kedves dalocskája:

Hajtettem kis virág
Tégy vallomást,
Hódolj a kellemelem,
Neved, őt dalli szépnek. — — —

Szegény nagy uri bölgy! Vajjon kire gondolsz?! — — — — (D. E.)

Ötvenezer forint felét Lóva város, másik felét a lóvai uradalom vállalta megára azon esetre, ha a vonal még 1886-ban kiépítettik.

Ekép a garam-völgyi vonal biztositottnak látszott. A megállapítás azonban a megye második völgyének érdekeltségénél élénk ellenszöndást keltett, mert attól lehet félni, hogy a garamvölgyi vonal kiépítésével a Zsitva völgye hosszú időre elesik a maga vasutjától. A társulat és a megye megbizottai közti előzetes egyezmény tárgyalása céljából Baramegye okt. hó 26-án rendkívüli közgyűlésre gyűlt egybe E közgyűlést megelőzőleg a törvényhatóság vasuti bizottsága tartott értekezletet az ügy megbeszélésére, Gr. Keglevich István s többen értelesen fel szólaltak a Zsitva völgye érdekében s noha mások kiemelték hogyha mindkét vonal ki nem építhető, legalább az egyiknek kiépítését nem kell tovább elhalasztani; az értekezlet oly értelmű határozatot hozott, hogy az osztrák-magyar államvasutnál még egy kísérlet teendő mindkét vonal kiépítésére s csak ha e kísérlet sikertelen marad, fogadtatik el a garamvölgyi vonalat illető megállapodás. A közgyűlés tehát kimondta, hogy a vasuti bizottság a tárgyalásokat mindkét vonal kiépítése iránt újból kezdje meg. De ha ez újabb tárgyalás is meddő marad, ez esetre a közgyűlés már most kimondta, hogy a csatba-lóvai vonal kiépítésére is belenyugazik s a kiadáitási költségeket a lóvai járás közmunkaváltásának terhére elvállalja.

Felkérem mindazon tisztelt urakat, különösen pedig a b. gyarmati bizottságokat, hogy a hozzájuk küldött, s B. Gyarmat—Váczig esetleg B. Gyarmat—Budapestig létesítendő vasutra vonatkozó „kötelező nyilatkozatokat” — hozzáim, vagy Scitovszky János alispán urhoz — beküldeni szíveskedjenek.

Kelt B. Gyarmaton, 1885. évi november 8. n.

KÖVY TIVADAR,
jegyzőcsos.

A vármegyék reformja.

Békésmegye közönsége a vármegyék reformja tárgyában a következő tartalmú, nézetekkel és legjobban egyes felirattal intézett az országgyűléshez:)

Mélyen tisztelt képviselőház!

Torontál és Zólyomvármegyéknek a megyék reformálása iránt a mélyen tisztelt képviselőházhoz intézett s hasonszellemű feliratokkal leendő támogatás végett hozzánk is megküldött feliratait közgyűléstünkben tárgyalás alá vevén, erős tudatában az önkormányzati alapon nyugvó megyei rendszer messzebbható jelentőségének, hazafini kötelezettségünknek tartjuk ezen feliratokkal szemben ellenváleményünknek kifejezést adni, s a megyék reformálásának kérdéséből kifolyólag ellenkérlelemmel járulni a m. t. képviselőház elé.

A közvélemény Magyarországon jelenleg erősen foglalkozik a megyék reformálásával, s mintegy divattá vált a közigazgatás néhol hiányos ellátásának okát a közigazgatás rendszerében keresni, s ezért a megyei közigazgatás rendszerének megváltoztatását sürgetni. Mi sem tartjuk éppen fölételegesenek a megyék reformálását, de közel sem olyan értelemben, mint ezt a fennebb említett társulatok a választási rendszer elvételével s részben az önkormányzatnak megszorításával óhajtják.

A választási rendszerrel annyira összefüggőnek tartjuk ugyanis az önkormányzatot, hogy választott tisztviselők nélkül önkormányzatot, képzelnünk sem tudunk; már pedig az önkormányzatot közigazdasági és politikai tekintetből annyira fontosnak tartjuk az országra nézve, hogy annak fenntartásáért küzdeni egyik legszentebb kötelességünknek ösmérjük.

Fontos az önkormányzat különösen, mert ez azon egyedüli közigazgatási forma, mely mellett jó helyi közigazgatás érhető el. A helyi szükségletek, melyeket az egész nemzet fenállása s fejlődésének biztosításával s előmozdításával foglalkozó kormány fel nem ölélhet, csupán a helyi kötelek által valóíthatók meg sikeresen. — A helyi kötelek pedig csupán azon esetben képesek eme feladatainak kielégítő megoldására, ha lokális s a helyi viszonyokat ösmérő elemek határozzák meg az előállított szükségleteket, s az ezek folytán teendő intézkedések körét, valamint a végrehajtási módokat, s a helyi viszonyokhoz idomítottan fogantatottak a rendelkező központ általános irányu határozatait. — S ily elemek csupán a választás által nyerhetők, azok csupán maga a megye által megbizott annak kebeléből való tisztviselők lehetnek; kiket maga a megye tart hivatottnak és érdemesnek közügyei vezetésére, kik ugyis mint a helyi kötelek böl szájára: ok ösmérendik fel első sorban a helyi szükségleteket s juttathatják — egyéni érdekeiknek is tekintvén azokat, érvényükre. Csapán a saját maga, a megye által megbizott tisztviselőktől remélheti a törvényhatóság érdekeinek valódi megőrzését, kívánál

mainak érvényre juttatását, továbbá a folsőbb s olykor merev rendeleteknek kíméletet, bár teljes, végrehajtását. Csapán a választott tisztviselőkkel szemben álba elő a tisztviselő és megbízó közt azon bizalom alapuló bizonyos közöség, mely a közügyek ellátására nézve minden békés államban felettö szükséges. S gondoskodva lévén legújabbban a minósítési törvény által, hogy kellő szakértelemmel nem bíró elemek a tisztviselői karba ne jussanak; a választási rendszernek eddig érzhető ezen hátránya is megszűnik, s a választási rendszer, mely a kiváló kiválasztásán alapul, éppen a törvényhatóság érdekeinek legmegfelelőbb tisztviselői kar alkotására nyújtja a módot. — A mennyiben pedig a választás oly egyéneknek ruházna fel intő hatalommal, kik államellenes törekvéseket ápolnának, s eshetősége fordulna elő annak, hogy a kormányrendeletek kellő eréllyel nem hajthatnak végre az állam érdekeinek megővésére, a végrehajtás ellenőrzésére és teljesítésére, mindenkörn elég biztositékot nyújtand az államfelügyeleti s abból kifolyó rendelkezési joga úgy, hogy minden alapot nélkülöz a választási rendszer ellen érvül felvetői szokott azon állítás, mintha a választott tisztviselők mellett az állami érdekek szenvednének hátrányt!

Általában minden kormányzat csak úgy lehet jó, ha a kormányzottak befolyásával és közreműködésével történik, s tekintve, hogy az önkormányzat a közigazgatásnak magasabb, fejlődőtebb fok, a mennyiben az a közügyek intézésére szükséges értelmiség és pártatlanság miatt csak a politikai érettséggel bíró népnél alkalmazható, a választási rendszer elvételével elő álló centralizációt visszacsúszón kell tekintenünk, mi pedig a mindeben baladással tartó szabadelvű magyar törvényhozásnak törekvésével s céljaival nem férhet össze.

Politikai tekintetből még messzebbható jelentősége van a megyei önkormányzat fenntartásának. Sokszor hangzottott jelző, hogy a megyék autonómiaja a szabadság védvára! s ezen tételnek igazságát az önkényuralom megtámadásai ellenében két századon át bösi küzdelemben vívott harcainkban a történelem igazolta.

A történelem gyakran ismétli önmagát s jöhet még oly időszak, midőn ismét erős szükségünk leendő az államellenes törekvések s az erőszakos kormány ellenében védő menedékre s ez csapán a megyék függetlensége lehet, mint volt a multban az

Ha s municipiumokat feladjuk, feladjuk azon biztos támpontot is, melyre netáni zivatros időben támaszkodhatunk. Lehet hogy igaz a központosítási rendszer barátainak érvül gyakran felhozott azon feltevése, hogy kinevezett tisztviselőknek a nem magyar nyelvű vidékekre való portálásával a magyar nemzetség fejlesztetnek; de viszont felő, hogy előfordulható államellenes támadások alkalmával a törvény által biztositott függetlenséggel s ezen függetlenséget megvédeni tudó tisztviselőkkel nem bíró municipiumok nyújtotta támpont hiányában maga a magyar nemzetség s annak önállósága játszotnék el.

A szabadság védvára a municipium annyiban hogy még a kormányok mindenhatósága és netáni tulajkapasai ellen is: védbástyán szolgál. — Kinevezett s függetlenséggel sem biztositott közigazgatási tisztviselők mellett, kik az előléptetés mellőzésétől, vagy az okadatolást sem igénylő áttétel büntetésétől való fölélmükben vakon teljesítik a kormánynak óhajait, s kiknek tekintélyét és befolyását a kormány neki hódoló képviselők választására használhatja fel, a legteljesebb kényuralom állítható elő.

Továbbá az önkormányzati szervezet az, mely részt nyújtván a közönségnek az állami teendők végzésében, élesíti a közügyek iránti érdeklődést, mely közügyek iránti érdeklődés pedig, mig egyrészt szintén biztositka és ellenőre a közszabadságnak, alapja a mai parlamenti rendszernek is, a mennyiben csapán a szélesebb alapon elterjedt önkormányzat képzhet a közügyek intézési módja tekintetében helyes gyakorlati felfogást a közvéleményben, s szolgáltathatja a parlamentnek az eszméket s a gyakorlatilag képzett egyéneket. Ugy, hogy a helyi intézmények valóban a szabadság elemi iskolái s az önkormányzat alapja a parlamentnek s a legjobb politikai nevelés a népre.

Mindezeknél fogva tekintettel az önkormányzat közigazdasági és politikai megmérhetlen hasznára, tekintettel arra, hogy alkotmányunk évszázadok óta mindig az önálló megyei rendszeren nyugodott, mely a nemzet jellemével, szabadság szeretetével annyira összeforrott, hogy annak megváltoztatása a nemzet jellemén és tradícióján képezne erőszakot, s a mennyiben magasabb államérdekek is azt kívánják! — ki csiny nehézségek miatt örikkedünk kell öszerezni a kipróbált védpaizst, melyet a függetlenségére feltékeny magyar helyes östönből még akkor is megőrzött, midőn a feudális rendszer bomlásával az egész kontinensen az abszolútizmus körül szeszire; s okulva

a multon inkább igyekeznünk kellene a már eddig is jogaiban megcsontított megyét hibáiban kiegyengetni, a lényegét tekintve régi állásába visszahelyezni.

A legzárósebb önkormányzati alapon fekvő megyét kérjük, mindenesetre a parlamenti kormányzattal összehangba hozva a az újabb igényekhez a kívánalmakhoz módosítva.

Ily az újabb igények indokolta módosításnak tartjuk a többi között különösen a választásoknak életfogytiglanivá való tételét, a feliratunkban csak erre terjeszkedünk ki.

A mai közigazgatási feladatok legnagyobbbrészt maradandók a folytonosak, a közigazgatás céljainak tehát megkívánja, hogy az azok elvégzésével megbízott egyének is maradandó alkalmazásban legyenek. Kétségtelen továbbá, hogy azon esélyek miatt, melyek a bizonyos időszakokként megújító választási rendszerrel össze vannak kötve; a tisztviselők, hivatalosok egy része ezen állásoktól jövődjétől főtve visszahúzódik, a hogy e miatt a közigazgatás kitűnőbb ellátása szenved hátrányt! a belátva, hogy mai viszonyaink között, midőn a megyei hivatal többé már nem dísz, hanem megélhetési mód, kitűnő tisztikar csak úgy szerkesztendő, ha annak jövődjé biztosított, a tekintve, hogy az életben lévő minősítési törvény megóv attól, hogy szakértelemmel nem bíró elem is jusszon a tisztviselők, másként meg a fegyelmi törvény módját nyújt az alkalmatlan a képtelenné vált tisztviselő elmozdítására, a mostani választási rendszert szintén módosítandónak, még pedig akkép módosítandónak véljük, hogy az bizonyos előléptetési módosításokkal kapcsolatba hozandó életfogytiglani választással változtassuk. Ez által a választási a kinevezési rendszer nyújtotta előnyök egyesíthetők lesznek.

Miánk folytán tisztellettöljes kérelmünk oda terjed, miként a megyék szervezete reformálásánál, az önkormányzat kiépítésénél a tisztviselőknek életfogytiglani választását törvénybe foglalni kegyesen méltosítsák.

Gazdászat.

(Állattenyésztésünkről.)

Állattenyésztésünk összes ágazatainak intenzív fejlődésére mindaddig nem számíthatunk, ép úgy megfelelő kivitelre s. m. tarhatunk mindaddig számot, míg az orosz, romániai és szerb határokat a szarvasmarha, juh és sertés behozatala elől végképen el nem zárjuk.

Az 1874. évi XX. törvénycikk a keleti marhavész ellen fogantatandó intézkedéseket helyesen alapította meg a habár azok a legszigorúbban bajtattak végre, minduntalan jelentkezett a marhavész kivált Galiczia, Bukovina és az erdélyi részek egyes határszéli községeiben, a mi a német kormányunk ismételt szívesen megragadott alkalmat szolgáltatott arra, hogy állatbevitelünk elől határait elzárja. A törvény alapján a marhavész behurcolása ellen tett intézkedések elégteleneknek bizonyulván, monarchiánk mindkét kormánya az állattenyésztők folytonos sürgetése és méltányos követeléseik folytán, a bécsi mézárások tiltakozása dacára kénytelen volt az említett törvényt az 1880. évi XXVI. törvénycikkkel kiegészíteni oly értelemben, hogy 1881. január 1-től kezdve a szarvasmarha behozatala és átvitele oly országokból, melyekben a marhavész gyakrabban szokott fellépni, végkép tiltottatón. Ezen törvény alapján határaink Oroszország és Románia felől 1882. november óta tényleg elzárattak, a kormányunk meg is tett mindent arra nézve, hogy e határozat a mennyire csak lehetséges, hatással is bírjon. A marhavésznek a határállamokban való terjeszkedését ugyanis Állandóan figyelemmel kísérik, a egy külön térképen előjegyzésben tartják, úgy, hogy e behurcolás szempontjából veszélyesnek mutakozó helyekre a határvörök különös figyelmét nyomban felhívhatják a őket a legnagyobb éberségre utasíthatják. Azt is helyes törekvésnek mondjuk, hogy a kormány a keleti határvidék szarvasmarha állományát a tarkanyugoti fajtákkal keresztüzni kívánja a végből, hogy az orosz lapálymarhától erősen eltűt jelleget teremtsen és ez által is megnehezíthesse annak a határon való becsempészését.

Ezen intézkedések üdvös hatása már is félre nem ismerhető módon nyilvánul, a mennyiben a keleti marhavész Ausztria-Magyarország területén a legkritikábban, a csak is elvéve merült fel. De sőt tovább is megyünk és tapasztalásaink alapján azt állíthatjuk, hogy az 1882. év végén volt: marhalétezámnak a mai állapottal való statisztikai összehasonlítása az állattenyésztés számbeli gyarapodását is mutatná, legalább Magyarországon, hol e téren kétségtelen fejlődés mutatkozik Bécs, melynek búsul való élelmiszerellátásért olyan nagyon aggódtak, mindekkoráig szintén nem halt éhen, de még a busarak emelkedésére vonatkozó bajjósálat sem teljesült be. Mindazon előnyök dacára azonban az eddigi intézkedések még mindig nem elégségesek. Szerbia felő

való határunk például az 1881. május 6-án kötött kereskedelmi szerződés folytán nem maradt elzárva, a bár igaz, hogy Szerbia egy külön egyezmény által igen szigorú egészségügyi intézkedésekre szorítottatott, melyek nek magát alávetni tartozik, sőt még arra is köteleztetett ezen egyezmény III. cikkével, hogy a Romániából, Bulgáriából és Törökországból származó szarvasmarhának Szerbiába való be- és átvitelét föltétlenül eltiltsa, de hát ki kezelszhetik azért, hogy a szerb kormány legjobb akaratát mellett megnyugtató is lesz? Tudja éppen így minden sertésbizlató, hogy a magyar fajta sertések tökéletesen mentesek a fonálférgőtől és borsókatól, míg ellenben a szerbia és romániai sertések igen gyakran kerülnek hozzánk borsókás állapotban. Hogy tehát ez a behozatal ránk nézve határozottan káros, azt ama tény is igazolja, hogy nem rég Németország pusztán azért tiltotta el a magyarországi sertések bevitelét, mert Szerbiából a körömbetegség hozzánk is behurcoltatott, a mint hogy általában külföldön e téren a legnagyobb óvatossággal járnak el, a például Anglia is legközelebb tiltította a németországi juhok behozatalát, azért mivel egy oroszországi juhállományban Hamburgban két állaton a körömfajás constatatott.

Mi is bizonyára őszintén kívánjuk, hogy Szerbia val Romániával ép alighogy megkezdett kereskedelmi összeköttetéseknek lehető állandók és bensős maradhasanak, mert hisz iparcikkokban való kivitelünk jövőjét mi is főleg a Balkán államokban reméljük megálapíthatónak, de viszont még legújabb barátaink érdekében sem áldozhatjuk fel összes állattenyésztésünknek hazánk anyagi boldogulása ezen alapzatának jövőjét azzal összefüggőleg földjeink termőerejének öregbítését és legkevésbé igényelheti vagy érdemli meg a részünkről való kiméletet Oroszország, mely a mi iparcikkeink bevitelére ellen folytonosan felemlt vámok által törekszik védekezni. Ezért kell kívánnunk délkeleti határainknak végleges elzárását egy a szarvasmarha, valamint a juhok és sertések behozatala ellen, a csakis ettől remélhetjük állattenyésztésünk, a általában mezőgazdaságunk erőteljes fejlődését, csakis ettől várhatjuk állatkivitelünknek nagyobb növekedését. Állattenyésztésünkre pedig annál nagyobb gondot kell fordítanunk, mert hisz az évenkénti állatbehozatal értéke busz millió frtnál többre rug, mely összeg állattenyésztésünk megfelelő gyarapításával igen jó jövődelmet szolgáltatathatna saját mezőgazdaságunknak is.

Ésszerű állattenyésztés sódagolás nélkül nem képzelhető. Az állatoknak adott ső elmozdítja az omésztést, a nehezebben emészthető takarmányfélék nagyobb mennyiségben való felhasználását és azok tökéletesebb kihasználását is lehetővé teszi, életkíti az anyagcserét, a bőr tevékenységét előmozdítja és kivált a növekedő állatok fejlődése és növekedése céljából elengedhetlenül szükséges is. Mindezt méltányolják is — a külföldön, a például Németországban a marhasó termeléséje 2 frt 25 krba kerül, nálunk Magyarországon pedig 11 frt 90 krt kell a gazdának fizetnie! Valóban idején volna, hogy hazánk valamennyi állattenyésztő gazdája egyessüljön a végből, hogy állattenyésztésünk céljaira a marhasó árának jelentékeny leszállítását eszközöljék vagy ha kell kényszerítsék ki a kormánytól, mely a marhasónak ezen teljesen indokolatlan, állattenyésztésünket határozottan károsító nagy sóárak tekintetében azzal szokott érvelni, hogy a marhasót denaturálni lehetetlen dolog. Hogy Németországban mit tesznek denaturálás céljából, azt nem tudjuk, de nálunk, nagyobb uradalmakban nagy kiterjedésű állattenyésztésünk céljaira a sőt vagy olajpogácsával vagy pedig olajmósszal keverjük a sz állat emberei élvezetre teljesen alkalmatlanná, állataink számára pedig táplálóbba és egészségesebbé tesszük. P. L.

H i r e k.

Az országos kiállítás a magyar nemzeti munka e fényes alkotása nov. hó 4-én megható ünnepélyességgel fejeztetett be. Mivelődsünk történetében koraszakos jelentőségű e nagy mű, a az a hat hónap, melyen át nyitva volt, felejtethetetlen lesz az egész hazára. A kiállítás védnöke Rudolf trónörökös a Fenege mintán Szécsényi Pál, kereskedelmi miniszter üdvözölte, az alkalommal oly szép beszédet mondott, melyet minden magyar lapunk hazafiai kötelessége meg örökíteni. A beszéd a következő: „Mindennek előtt köszönetemet fejezem ki a földművelés, ipar és kereskedelem ügyi miniszter urnak üdvözölő szavaiért, a egyuttal mind a neki, mind a két előzőnek, mind önöknek mindnyájuknak uraim, kik ezen nagy kiállításban részt vettek a azt kezdetiől fogva állandó hazafiságukkal oly szépen megvalósították, ernyedetlen fáradozásukért, ki tartó munkásságukért. — Mainap teljes megelégedéssel tekinthetünk ezen műtűnkre vissza, melynek értékei értéke mindenek előtt tartós haszonra fog szolgálni: mert ezen kiállítás mindnyájunkban bizalmat

az önértet a a hatalmas közművelődési emelkedésünk jövőjébe vetett hitet költötte fel és a külföld előtt is bemutatta, mivé alakult Magyarország az utóbbi évek alatt, hogyan emelkedett föl a szellemi és művészi alkotásoknak terein, épen úgy, mint ipari és mezőgazdasági tekintetekben teljes mértékben a kultur államok sorába. A Sz. István koronájához tartozó országokra nézve e mostani kiállítás fontos szakaszát köpezi ifjú erejű művelődési kifejlődésünknek a ebben rejlik a legjelentékenyebb siker. Reánk nézve, kik szerencsések voltunk ezen műben résztvehetni, a legszébb jutalom és büszkeség azon öntudat, hogy hazánkban szolgáltunk, azon hazának, melynek szent földébe a buség és gyermeki szeretet legszivósebb kötelekei csatlolnak bennünket. — Ez ünnepélyes pillanatban, midőn ezen első nagy országos kiállítást bezárjuk, hálátelton egyesítők szavainkat ezen felkiáltásban, mely minden magyarnak lelkesítően lebeg ajkain: „Éljen ami Urunk és királyunk a császári és apostoli királyi Fenege — és éljen a mi imádott hazánk!”

Hanzély László közigazgatási bizottsági tag ur nov. hó 1-től B Gyarmatra tette át lakását, a mindaddig gyarmati lakos marad, míg szűgyi kastélyát át nem alakítják.

A nemzeti intézet egyes tanítók jutalmazására megszavazott ösztöndíjakat még most sem juttatta az illetők kezébe. Mintán a megjutalmazottak névsorát lapunk is közölte, az illetők megkereséseiket ez ügyben hozzánk intézik; mi azonban a késedelemnek okát egyáltalában nem tudjuk adni. Annyi bizonyos, hogy ily jutalmak kiosztásával nem kellene késedelmeskedni, egyáltalán pedig teklőrizni. Hisz dat qui cito dat.

Ágyuhoz. Fiatal emberek, kik az V gimnáziumot vagy reáliskolát már befejezték, a bécsi tüzer hadapród iskolába léphetnek. Tisztek fia szabad helyet kapnak, államtisztviselők fia évenként 60 frtot, magánosok fia évenként 120 frtot fizetnek teljes ellátás és ruházatért. A tanfolyam 4 évig tart, melynek befejezése után az illetők mint tüzértisztek fognak a hadseregbe beosztatni. Jelenleg még 30 hely van üresedésben.

Nöl Schylock. Érdekes és megrázó esetet tárgyalt ar aradi kapitányaság. A magyar utca egyik házában két szegény asszony lakik. Az egyik keresztény, a másik zsidó. A zsidó asszony ludvágásból él. Történt vele az, hogy annak a helyiségnek, a hol a már megkopasztott ludakat tartotta, nyitva felejtette az ajtóját. A nyitva lévő ajtón a keresztény asszony macskája bement a helyiségbe a az egyik lud hátából jó darabot megevett, abban a hitben, hogy azt az ő számára kopasztották meg. A zsidó asszony elfogta a szomszéd kártevő macskáját és annak hátából óles késsel akkora darabot vágott ki, mekkorát a macska az ő megkopasztott ludjából megevett. A szegény megkínzott, macska alig tudott bevászorogni gazdaszonyához, a hol véresen összerogyott. A macska tulajdonosnője az esetet bejelentette a kapitányaságnál, a mely az állatkínzás ügyben megfelelő szigorú ítéletet hozott.

A legújabb nagy találmány. Hitelt érdemlő amerikai hírek szerint Mr. Delany — ki már több ügyes javítást eszközölt a távirón — legújabbban egy oly készüléket konstruált, a melynek segítségével a címzett a táviró által a feladó kéziratának teljesen hű mását kaphatja meg. Az új találmányon állítólag még oly javítás is fog tétetni, melynél fogva rajzokat, vázlatokat és térképeket is lehetséges lesz telegraphirozni. E találmány által — ha valóban bizonyul — nagy új tér nyílnék a telegráf számára.

Germanismus. Most a midőn a német safforsin illetéketlen beavatkozása folytán, országazertő azon vagyunk, hogy jó magyarságunkat tüntetőleg kimutasuk, rövid idő alatt második olyan eset megy végbe hazafias érzelmű Szepeaségünknek jövődöbéli fővárosában: Iglón, a mi telett méltó okunk van csodálkozni. Az első eset az volt, hogy a felső magyarországi bányapolgárság német nyelven tárgyalta le gyűlését, mi köz megbotránkozást szült most meg arról kapunk értesítést, hogy az iglói műkedvelő társaság legközelebb német szindarabot adott elő, a műkedvelők közt olyan egyének szerepelnek, kik első sorban leendőnek hivatala, a hazai nyelvet minden kitelhelő erővel terjesztetni. Derék erdélyi szászrokonaink örvendhetnek e megfoghatatlan eljárásnak.

Az ordélyrészi magyar közművelődési egyeslet folytán gyarapszik. Eddig van összesen 24 örkös a 719 alapító tagja. Ezek közt 6000 frtos 1, 2000 frtos 1, 1000 frtos 12, 817 frtos 1, 800 frtos 1, 700 frtos 1, 500 frtos 42, 300 frtos 11, 271 frtos 1, 250 frtos, 206 frtos 1, 200 frtos 20, 180 frtos 2, 150 frtos 1, 148 frtos 1, 135 frtos 1, 115 frtos 1, 102 frtos 10 kros 1 és 100 frtos van 643; a minimum 100 frtos; az összes aláirt alapítványi összeg 115,654 frt 10 kr. Bejelentett eddig rendes tag, ki 10 frtot 6 évre előre lefizet 876, ki évi 2 frtot fizet 2833, különleges rendes tag ki több forintot fizet 73 frtot: ezek szerint az egye-

Öreg emberek.

üllet rendes tagjai száma e pillanatban 4680; te-
kintettel azonban, hogy az utolsó pillanatban is érke-
tek 5000 re 10 belől már is az egyesületnek törzshada.
Pártoló tag aláíratkozott összesen 880 Főlelmitvámár
most van az egyesületnek az összes alapító és örökös
tagok után 115,654 frt 10 kr vármódja; a 10 frtos ta-
gok 8760 a 2833 rendes tag után évente 5686 frtja.
vagy 6 évre 56,660 frt. A pártoló tagoktól bejűn az
első évben 888 frt, három esztendőre 2664 frt. Le-
sz tehát az egyesületnek az első évben az alapítványi be-
számlákat vagy ezek kamatait kivéve 15,354 frtja, az
egész első cvelusra, ugyancsak az alapítványok nélkül,
adományokat nem számítva, 68,084 frtja. Összegezve
tehát 3 hónap alatt biztosított az egyesületnek már
is 183,738 frt, s ha ide vesszük a már kibocsátott 600
drb. bérzsakönyv értékét 30,000 frtban, s mintegy 2500
frt adományt az első három hónap ajánlati behajtható
eredménye 216,238 frt. Befizetett belőlük felszólítás
kérdés nélkül 61,000 frt.

Nógrádmegye alispánjától a következő rendelet
körböröztetik: Nógrádvármegyéről eddig forgalomban
volt térképek a mai kartografiai igényeknek távolról
sem felelnek meg, az újabb politikai, katonai és tör-
vénykezési beosztás folytán pedig egyáltalán haszno-
sítatlannak válnak. Ennek folytán szükségét, látván
annak, hogy hivatalos, iskolai és magán használat igé-
nyeinek megfelelő térkép hozzák forgalomba, értel-
kesítésbe léptem Remezházi Károly m. kir. kataszteri
kerületi felügyelővel, ki Arad és Temes megyék ille-
tén térképét készítette s ki hajlandónak mutatkozott
Nógrádmegye színezett statisztikai s kultur térképét
5—600 példányban, darabját 2 frt 25 kr árban, s
6—8 hó lefolyása alatt elkészíteni, és pedig 1 méter
magasságban, három negyed méter szélességben. Mie-
lőbb azonban e részben további lépéseket tenni, szük-
séges tudnom az iskolai és magán használat e részbeni
igényeit, miért felkérem Nógrádmegye kir. tanfelügye-
lőjét, hogy folyó évi december hó 15 napjáig szives-
kedjék arról értesíteni, hogy a megyebeli iskolák és
intézetek hány példány árát biztosítják, s a megye bi-
zottságának igen tisztelt tagjait felkérem, hogy az ál-
taluk meg rendelni kívánt példányok mennyiségéről,
amenny ugyan csak decz. 15 ig értesíteni sziveskedjék,
a mellékelt iv beküldése mellett. Tömegesebb meg-
rendelés esetén a térkép árát 2 frtra reméllem leszál-
líthatni. (Scitovszky János, alispán.)

Adomány. Ő felsége a bradistyei ág. ev. iskolá-
nak 180 frtot, a nemti rom. kath. iskolának pedig 100
frtot adományozott.

Kérelem! Alulírott tisztelt felkérem a felsőma-
gyarországi közmívelődési egyletnek Nógrádmegye te-
rületén lakó összes t. pártoló tagjait, hogy a folyó 1885
évi tagdíjaikat, egészen a még múlt évről hátralékban
lévő tagdíjakkal együtt, hozzám, az egylet főkö-
nyvtárába minél előbb beküldeni sziveskedjenek. Évi tag-
díj 2 frt. A befizetett tagdíjak úgy az egylet hiva-
los közlönyében, valamint a „Nógrádi Lapok”-ban
nyugtáratni fognak. H.-Gyarmaton, 1885. nov. 3-án,
bonfai nádorlelőtel Habor Sándor, a nógrádmegyei főkö-
nyvtár kezelője.

Szivattyú próba. B. Gyarmaton, a megye székvá-
rosában e hó 10-én szivattyú, illetve vizipuka próba
lett. Mintán minden község tartozik szivattyút tartani,
az alispán — igen helyesen — tömeges megrendelést
őhajtott tenni oly hazai gépésznél, akinek a vizipukája
kiállja a próbát. E végből több gyár küldött B. Gyar-
matra ily vizipukákat, melyeken a helybeli tűzoltó
egylet szakbírájai fogják megtenni e hó 10-én d. e.
10 órakor a próbákat az alispán jelenlétében. Ez ál-
kalomra a községek bírái is be vannak rendelve.

A közigazgatási bizottság havi ülése 12-én fog
megtartatni.

Mennyit fog a nap novemberben? Nov. 1-én a
nap 6 óra 45 perczkor kelt és 4 óra 41 perczkor nyu-
godott le. Tehát a nap hossza 9 óra 55 percz volt,
30-án a nap 7 óra 28 perczkor kel és 4 óra 32 percz-
kor nyugszik le. Tehát a nap hossza 8 óra 42 percz
lett. E szerint a nap nov. hóban 1 óra 13 perczrel
s az éjszaka, mely 1-én 14 óra 5 percz volt a 30-án
15 óra 18 perczig fog tartani, ugyan annyival nő.

Facsemeték. A földmívelési ministerium az idén
is nagyobb mennyiségű facsemetét fog adományozni
oly erdőbirtokoknak, akik kopár, vagy fűtőhomok
területen erdőültetést szándékoznak teljesíteni. Az illetők
a szükséges adatok közlése mellett írásbeli kérelmeket
decz. végéig nyújthatják be a ministeriumnál s a
rendelkezésre álló mennyiségből a jelentkezés sor-
rendje szerint fognak részesülni. A csemeték árát és
csomagolási költségét az ország erdőszeti alap fedezi.
A kérvényezők igazolni tartoznak, hogy a kérdéses ter-
ület beerdősítése közgazdasági szempontból szükséges.

Többfelkép megkísérlették az emberi élet meg-
hosszabbításának mesterségét szabályokkal megállapí-
tani. Erényes és okos életmód, kedvező éghajlati be-
folyások határozottan hozzájárulnak, az emberi életnek
meghosszabbításához.

A tap. ezalatt mutatja, hogy folytonos törekény-
ség, sőt még a megfeszített munkásság is, az ember
életfolyamának első felében a hosszú életre kedvező
befolyással van, de hogy a második felében nyugalom
és rendszeresség oxélravezetőbb. Cornaro, egy olasz nő
mes írja: „Mértékletesség telszik az urnak, az bur-
rátja a természetnek, leánya az édesnek, nővére az
erénynek. Töle ered az élet, egészség, szellemi erő és
az örömlom. De előle futnak, mint a felbők, a nap
elől, a rossz érzet, a panasz, a salánság, rossz ke-
dély, lár, lehangoltság és minden más baj, ami a tes-
ten függ.”

Nagy figyelmet érdemel Abernethy is, a ki a
következőket írja: „Az evésnél inkább a mennyiséget,
mint a minőséget vegyük tekintetbe; lassan együnk
és csak az étkezés végén igyunk: először abból az
ételből együnk, a mi a legjobban ízlik és egyenél több
hust ne engedjünk az asztalra. Legyünk mindig tekin-
tettel a helyes táplálkozásra, friss levegőre, testmoz-
gásra, s a lélek és kedély nyugalomra, úgy erősíteni
és megtartani fogjuk egészségünket és meg fogjuk
hosszabbítani napjainkat.”

Hallgassuk meg az öreg embereket magokat, ak-
kor tapasztalni fogjuk, hogy a későbbi évek táplál-
kozási módjai általában véve ismét közeledni szokott
a gyermekkorhoz; az ételeknek legtöbbszörre folyé-
konyak és könnyen emészthetőnek kell lenni. Marha-
hús, disznóhús, tea kávé, vaj és sajt kövessék őhajlat-
nak, ellenben burgonya, juhhús, szárnyasok és halak,
jöttendő, kellemes tápszereknek bizonyulnak. Wilson
John, egy angol, a ki százötvenhat évig élt, negyven
éven keresztül minden este egy adag pörkölt fehérrép-
pát evett.

Az ilyen öreg ember igen gyakran mindenféle
különös, sőt ugyasolván komikus fogalmakkal bír a
felől, mi tesz neki jót. Az egyik biztosít becsülnket
arról, hogy már régen nem élne, ha évek hossza sora
óta mindennap egy frissen rakott tojást nem evett
volna; — nevezetesen az is, a mi Lajos bajor király-
lyal esett meg, a ki igen szeretett volna sokáig élni,
s minden öreg embert kikérdezett életmódja felől;
egy isben egy 100 éves parasztot kérdezett meg az
iránt, s azt a meglepő feleletet kapta: „mi törés ta-
gadás benne, én bizon minden este egy kicsit lezopom
magamat.”

Mig mások az élet meghosszabbítására alkalmas
szereknek hiszik a citromhéjat, safránt, opiumot és több
e féléket, Bacon lord dicéeri azt a szokást: „arany
olajjal kenekedni, a mely medicamentum (gyógyszer)
által az egészség csodálatosan megtartik.”

Általában azonban a mézeset mondják az élet
nedvének, és késősen kívüli áll, hogy az igen aján-
lásra méltó szar, mint annak a fiatalító és erősítő for-
rásnak vize, a melyet Ponce de Léon oly hiába ke-
resett. Az ó kor bölcsészainek egész serege, köztük
Demokritos, Pythagoras és Plinius, hosszú életüket a
méz belső és az olaj külső használatának tulajdoní-
tották. Az újabb időkben két 104 és 119-ik életévük-
ben elhalt egyénről be lett bizonyítva az, hogy éle-
tük utolsó fél századában mind a kettőn reggelire csu-
pán kevés mézzel édesített teát élveztek.

Megemlítendő itt a helyen egy a gróf Andrássy
család ősi birtokán a krasznakorhái várban látható
kép és felirata, mely a mértékletesség útján szerzett
hosszu életnek egy ritka példányát állítja előnkbe
azon házaspárban, kiket e kép egymás mellett pór ru-
hában, a férfit kezében tengeri csóval, a nőt pedig a
földön ülve ábrázol. A kép felirata következő: „A
magyarországi házasság életnek ritka példája. Rovin
János, Rácemzetből, Görög hiten való, a ki 1662 ik
esztendőben született, és Temes-Vármegyében a Caran-
sebesi Districtusban, Szadova nevű faluban lakott, élt
172 esztendőig, I. Ferdinandus, II. Maximilianus, II.
Rudolphus, II. Matthias, II. és III. Ferdinandus, Leo-
poldus, Josephus és VI. Carolus, tudni illik kilencz
Magyar Országai Királyok alatt; még is az 1724. esz-
tendőbe, a mint ennek előtte, egészséges és friss vala.
Feleségül vett magának Sára nevű Rác Loányt, a ki
1660 esztendőben született, ki is azon 1724 esztendő-
ben 164 esztendőse vala. Élt azon házasságával 147
esztendőig, a felebb megemlített esztendőben. Szült
attól számos gyermekeket, a kik között a legkisebbik
fia 116, az unokájának az unokái 35—36 esztendősek
az esztendőben valának. Az eledele volt tej, és hamv
alatt sült Török búzából való pogácsa. A ki azért
hosszu életet akar élni, tanuljon ezeknek példájokból

működés és mértékletesen kenyérről s tejjel, és ennek
fogynakadásán vizzel élni.”

Mindogynik utazó dicéeri Norvégia lakosainak mér-
téklenségét, szorgalmát és erkölcsöségét, — kiknek
legnagyobb része tej, sőt szárított vagy besózott ha-
lakkal és durva zabonnyérral táplálkozik. — Egy
1763 ban Aggerhuuban megjött színművész alkalmá-
val kiűzött, hogy százötven házaspár a városban
már több mint 80 éve egybekelt; a legtöbbnek köz-
lük tehát már szükeégképen 100 éven felülnek kel-
lett lenni. Hetven pár volt köztük, kik 90 éven felül
házastársak voltak együtt, az egyesek kora tehát nem
lehetett 100 éven alól. Tizenkét további pár bebi-
onyíthatólag 100—105 éves házasságát találta ott, és egy
épen 110 év előtt esküdtött egymásnak örök hűséget,
ugy hogy az emberekknek életkora 130 évre becsülhető.

Általában véve az a nézet uralkodik, hogy a
szabad, nyílt vidék lakói, a hol a friss levegő és nap-
fény szabadon működhetnek, biztosabban képesek ma-
gas kort elérni, mint a szűk, sajós, rossz kigőzölgés-
selt városi nép. Ez azonban — barinily természetesen
látzik is, — még nincs bebizonyítva semmivel sem.
Ellenben a földfelületnek azon tájai, a hol az évsza-
kok határozott légváltozást hoznak magokkal; tén-
nel a legjobb talajnak használható és tartós emberfaj
letrahozására és fönntartására. Az egyformán mérő
kelt éghajlat lakói, természetesen vonzódnak öröklőnek
a semmit nem törvére, az akarat nélküli éledéségre,
és bitangolásra; és a restség minden rossznak kez-
dote. Tulságos meleg kimeríti a testet, tulságos hideg
megbénítja. Légváltozás azonban tövékenységre ösz-
tözi a testet és a lelket, tetterőssé, vállalkozóvá tes-
zi az embert. És csak is így volt lehetséges, hogy
a vidékek, a melyekben az évszakok éles ellentétben
váltakoznak egymással, elsőben léptek a civilizáció
útjára.

Ismertetes, hogy civilizált államok nő lakói ma-
gasabb átlagos életkort érnek el, mint a férfiak, jól-
lehet fiatalabb éveikben nehéz gondokat és bajokat
kellett kiállniok. Jóllehet azonban testalkatuk kül-
vósága a nőknek egy időre nagyobb tartósságot köl-
csönöz, mégis hiányzik náluk az a testi erő, a mely
lényeges kellék az igen magas kor eléréséhez, és az
az oka annak, hogy a legöregebb emberek közt min-
dig kevés nő található. 115 éves kort több nő él meg;
azon kevesek azonban, kik még tovább élnek, csak-
nem kivétel nélkül csupa férfiak. H. H.

Apróságok.

Tud ön latinul? Igen — Da mihi decem fle-
renos! — Bocsnát tévedtem, latinul csak decem beszél,
de szal hiába beszélt, mert annak úgy sincs pénze.

Megfelelt. Ugyan H. D. uram, nem szívesen lát
testének elbizása? „Nem biz engem uram, az az egyet-
len kellemetlen van benne, hogy minden ostoba ember
azt kérdegeti tőlem.

Őszinte felelet. A tanfelügyelő úr körutjára in-
dult. Egy vidéki nevelő intézetbe kikérdezi a növe-
dékeket. — Hát az étellel meg vagytok-e elégedve fi-
am? Igen is, igazgató ur. — Igazságos e a beosztás?
Nem kap-e néha az egyik nagyobb porciót; a másik
pedig kisebbet? — Nem igazgató úr, mindig csak kis
porciókat kapunk.

Após és vő. Após „Tehát, édes vőm-uram, mondja
meg nekem őszintén, hogy van leányommal megelé-
gedve?” „Kedves ipám uram, semmi ellen sincs paná-
szom, csak az ellen, hogy ön akkor ki nem dobott,
mikor leánya kezét megkértem.”

A bátorság oka. — Hallottad-e, hogy A. a
multkor a Dunán egy csónakázás alkalmával a Dunába
esett nejét megmentette? — Ejh, houna e nagy bá-
torság? — No tudod, a feleségén voltak a gyémántok is.

Elveszettek listája. — Kisasszony, ön az el-
vezettek listáját olvassa? — Hogyan, ez lehetetlen,
hisz most nincs semmiféle háború! — Igen de az el-
jegyzési híreket olvassa, s akik ebben a listában van-
nak; azok az igazán elveszettek.

Az állatkertben. Fiu: Mért van annak a zsi-
rafnak oly hosszú nyaka? Apa: Azért, hogy így tovább
élvezheti, a mit iszik. Fiu: Te is szeretnél ugy-e papa,
ha ilyen hosszú nyakad volna, mikor sűrűzöl.

Álmos disznó. Vendég: — Hé pinczér, ezer mil-
liomadt, mikor kapok már friss májst? Hiss ma reg-
gel öltetek disznót? Pincér: — Igenis, kérem alászan,
de — engedelmet kérek, a disznó, amelyiket ledőlünk,
ma reggel kisse — elaludt.

Véletlen bók. (Ur a szomszédjához, kivel már
többször találkozott, de még nevét nem tudja:) Most
valami igazán bolondot vagyok kénytelen öntől kér-
dezni: mi is az ön neve tulajdonképpen?

Feloldás szerkesztő:

Horváth Danó.